

**บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบ
ประชาธิปไตย อำเภอลำพูน จังหวัดขอนแก่น ***
**Roles of Ecclesiastical Administrative Monks Towards Democratic
Administration of the Sangha Council in Chumphae District,
Khon Kaen Province**

พระประกาศิต ฉันทกะโร (มัสการ)

Phra Padit Khamdee Chantakaro (Massakan)

พระนิทัศน์ธีรบุญโญ, (วงศ์วังเพิ่ม)

Phra Nithat Theerapanyo, (Wong Wang Perm)

ปดิษฐ์ คำดี

Padit Khamdee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

E-mail: Padit Khamdee@gmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย 2) เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย และ 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตอำเภอลำพูน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 157 รูป กลุ่มตัวอย่างคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามาเน่จำนวน 113 รูป

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำพูน จังหวัดขอนแก่นพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการเผยแผ่ศาสนา ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศึกษาสงเคราะห์ 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสงฆ์แตกต่างกัน มีบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมี

* Received 15 January 2020; Revised 7 April 2020; Accepted 13 May 2020



นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ปัญหาได้แก่ พระภิกษุสามเณรไม่สนใจในการศึกษาพระธรรมวินัย ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรตักเตือนสติพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติอยู่ในการกรอบของพระวินัยอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: บทบาท, คณะสงฆ์, ประชาธิปไตย

Abstract

The objectives of the thesis were 1) to study roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration, 2) to compare roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration, and 3) to study problematic obstacles and recommendations on roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration. The population of the research was a total of 157 ecclesiastical authoritative monks in Chum Phae district, KhonKaen, and the samples of the research were 113 monks, selected and calculated by Taro Yamané's method.

The research findings were as follows: 1) The roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration were found to be overall at the highest level. Considered in each aspect, they were found to be at the highest level, and, in the descending order of the mean, the administration was found to be at the highest level, followed by the propagation of Buddhism, the study of Buddhism, the construction and renovation, the public welfare, and the welfare education, respectively. 2) The comparison on roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration was found that the roles of ecclesiastical authoritative monks with different rainy age, different educational levels of the general study, educational levels of Paly Studies, and different ecclesiastical authoritative positions, were different at a statistically significant level of .05. 3) The problematic obstacle on the roles of ecclesiastical authoritative monks on democratic administration was found that monks and novices in the temples did not pay attention to study the Buddha's doctrine and discipline; the recommendation was that monks and novices in any temple should be reminded to follow the discipline strictly since they agreed to lead their monkhood lives.

Keywords: Role, Ecclesiastical Council, Democracy



บทนำ

การบริหารคณะสงฆ์มีมาแล้วตั้งแต่พุทธกาล หลักที่ใช้คือ พระธรรมวินัย เมื่อพระพุทธเจ้า

เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้วการปกครองคณะสงฆ์เริ่มต้นด้านการสังคายนาเพื่อรวบรวมพระธรรมวินัยให้เข้าเป็นหมวดหมู่ ในภายหลังพุทธกาลไม่นาน คณะสงฆ์เริ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมวินัยแตกต่างกันไป จนเกิดความแตกแยกในหมู่คณะสงฆ์โดยแบ่งแยกรูปแบบการปกครองออกไปหลายคณะและอันสืบจากการทำสังคายนาครั้ง 3 ทำให้ประเทศไทยได้รับพุทธศาสนาเผยแผ่ในเมืองไทย เริ่มจากดินแดนสุวรรณภูมิ สู่อาณาจักรสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนกระทั่งมาจนถึงทุกวันนี้ การปกครองคณะสงฆ์ไทยยังปฏิบัติตามรูปแบบการครองของพระพุทธองค์ถือตามพระธรรมวินัยเป็นหลัก

ดังนั้น ในปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการจัดการ หรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับภาระงานมอบหมายอำนาจและกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารหรือระดับต่างๆ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้ดำเนินไปตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 เพื่อควบคุมดูแลให้เป็นไปตามข้อวัตรปฏิบัติของจริยาพระสงฆ์สังฆาธิการ โดยเฉพาะปัจจุบันนี้วิทยาการด้านการบริหารและด้านการจัดการก้าวหน้าไปมาก คณะสงฆ์ควรจะได้ใช้วิทยาการเหล่านั้นมาช่วยเสริมการบริหารและปกครองคณะสงฆ์ กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารแบบราชการของฝ่ายบ้านเมือง กิจกรรมคณะสงฆ์บางอย่างอาจอาศัยการบริหารที่คล่องตัวแบบภาคเอกชน และกิจกรรมบางอย่างต้องบริหารตามหลักพระธรรมวินัยที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ผู้วิจัยเห็นว่าจึงสมควรศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการ มีความแตกต่างอะไรบ้างที่ผลต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ และมีปัญหาอุปสรรคอะไร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นำไปเป็นข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยอำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง



วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สังฆาธิการในเขตพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น การปกครองคณะสงฆ์ แบ่งออกเป็น 12 ตำบล มีวัดจำนวน 115 แห่ง มีเจ้าคณะอำเภอ 1 รูป รองเจ้าคณะอำเภอ 2 รูป เจ้าคณะตำบล 12 รูป เจ้าอาวาส 115 รูป ผู้ช่วยเจ้าอาวาส 18 รูป รวมพระสังฆาธิการทั้งหมดจำนวน 157 รูป กลุ่มตัวอย่าง (Samples) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สังฆาธิการในเขตพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามานะ (Yamane, 1973 ; อ้างอิงมาจาก สุวิมล ติรกานันท์, 2546 : 198)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม คำตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับ สถานภาพ สถานภาพ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย คำตอบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแนวทางการสัมภาษณ์ เป็นแนวทางการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ ซึ่งเป็นแนวคำถามในลักษณะยืดหยุ่นที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กับพระสังฆาธิการที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Purposive Sampling) จำนวน 10 รูป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ทำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ไปยังพระสังฆาธิการพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลที่ถูกต้องเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยลงพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นทำการชี้แจงแล้วแจกแบบสอบถามให้กับพระสังฆาธิการทราบเพื่อตอบแบบสอบถาม จากนั้นส่งข้อมูลกลับมายังผู้วิจัย 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ใช้หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตาราง 2) วิเคราะห์บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากขอบเขต



ของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการแบบสอบถามผลที่ได้จากการแปลผล (สำเร็จ จันทรสุวรรณ, 2547) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นจำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรมใช้สถิติทดสอบค่าที (Independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.054) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่และพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง บทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระครูสังวรสาธุวัตร (สำรวย ส่วโร) (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

1. ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรมวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการ ที่แตกต่างกันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

พระสังฆาธิการที่มี อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันผลการวิจัย พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้นแสดงว่าพระสังฆาธิการไม่ว่าจะมีอายุเท่าใดก็ตามมีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยคล้ายคลึงกันหรือเหมือนๆ กัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพระครูวรสาธุวัตร (สำรวย ส่วโร) (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นของพระภิกษุสงฆ์ที่มีต่อ



บทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมไม่แตกต่างกัน

พระสังฆาธิการที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิทางเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการ แตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอยะหมี่ จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันผลการวิจัย พบว่าพระสังฆาธิการที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิทางเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการ มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้นแสดงว่าพระสังฆาธิการที่มีจำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิทางเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการ ที่หลากหลายของแต่ละรูปมีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอยะหมี่ จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพระครูวิธานธรรมาภิบาล (วีรพล ธมฺมปาโล)(2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอยะหมี่ จังหวัดนครชัยศรีอยุธยา ที่พบว่า พระสังฆาธิการที่มีจำนวนพรรษาที่แตกต่างกันมีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอยะหมี่ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการเผยแผ่ศาสนา ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศึกษาสงเคราะห์ 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย พบว่า พระสังฆาธิการที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการแตกต่างกันมีบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย ปัญหาได้แก่ พระภิกษุสามเณรไม่สนใจในการศึกษาพระธรรมวินัย ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรตักเตือนสติพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติอยู่ในการกรอบของพระวินัยอย่างเคร่งครัด

สรุป

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตพื้นที่อำเภอยะหมี่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 113 รูป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพระสังฆาธิการ ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 85 รูป คิดเป็นร้อยละ 75.22 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 11 รูป คิดเป็นร้อยละ 9.73 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 9 รูป คิดเป็นร้อยละ



7.96 และอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 8 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.08 มีพรรษาระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.17 รองลงมาคือ มากกว่า 20 ปี พรรษา จำนวน 36 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.86 และระหว่าง 11-20 พรรษา จำนวน 35 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.97 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 43 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.05 รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 36 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.86 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 34 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.09 วุฒิการศึกษาทางธรรม นักรธรรมชั้นตรี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 36.28 รองลงมาคือ นักรธรรมชั้นเอก จำนวน 38 รูป คิดเป็นร้อยละ 33.63 และนักรธรรมชั้นโท จำนวน 34 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.09 วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมจำนวน 65 รูป คิดเป็นร้อยละ 57.52 รองลงมาคือ มีวุฒิ การศึกษาประโยค 1-2 ถึง ป.ธ. 3 จำนวน 39 รูป คิดเป็นร้อยละ 34.52 และ ปธ.4-6 จำนวน 9 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.96 และตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาส จำนวน 86 รูป คิดเป็นร้อยละ 76.11 รองลงมาคือ เจ้าคณะตำบล จำนวน 15 รูป คิดเป็นร้อยละ 13.27 รองเจ้าอาวาสเจ้าคณะอำเภอหรือรอง เจ้าคณะอำเภอ จำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.65

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ การวิเคราะห์บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้าน การศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณูปสงเคราะห์ ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏผลการผลการศึกษา พบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณูปสงเคราะห์ และด้านการศึกษาสงเคราะห์

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม และตำแหน่งพระสังฆาธิการแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พระสังฆาธิการที่มี อายุแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 พระสังฆาธิการที่มีพรรษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี



นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher การเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม จำแนกตามพรรษา เป็นรายคู่ตามวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher พบว่า ระดับบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของพระสังฆาธิการ โดยรวม จำแนกตามพรรษา เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ 1-10 พรรษา กับมากกว่า 20 ปี พรรษา

สมมติฐานที่ 3 พระสังฆาธิการที่มีวุฒิการศึกษาสายสามัญแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher พบว่า ระดับบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตยของพระสังฆาธิการ โดยรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสายสามัญ เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 พระสังฆาธิการที่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม เป็นรายคู่ตามวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher พบว่า ระดับบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของพระสังฆาธิการ โดยรวม จำแนกตามวุฒิการศึกษาสายสามัญ เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ไม่มีวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมกับประโยค 1-2 ถึง ปธ.3

สมมติฐานที่ 5 พระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ของ Fisher พบว่า ระดับบทบาทในการบริหารจัดการสงฆ์ตามระบอบประชาธิปไตย อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของพระสังฆาธิการ โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอรอหรือรองเจ้าคณะอำเภอกับเจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาส และตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอรอหรือรองเจ้าคณะอำเภอกับตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาส



ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้นำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนต่อไป และนำข้อมูลที่ได้นำไปเป็นแนวทางในการศึกษาบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ในพื้นที่อื่นต่อไป
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการในจังหวัดขอนแก่น หรือพื้นที่จังหวัดอื่นๆ 2) ควรมีการศึกษาของพระสังฆาธิการในการส่งเสริมจริยธรรมแก่ชุมชนโดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์สีดา. (2556). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- พระครูวรสาธุวัตร. (สำรวย สาวโร). (2556). บทบาทของพระสังฆาธิการด้านการปกครองคณะสงฆ์อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวีระธรรมานุสิฐ. (วีรพล ธมฺมปาโล). (2556). บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2546). การเลือกใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำเริง จันทสุวรรณ. (2547). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.